"UKRAINIAN LABOR NEWS"
Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.
Subscription per year $4.00
Telephone: St. John 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"
часопись для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.
Видає Стоваришенє "Українських Робітничих Вістий"
Передплата на рік ..... $4.00.
Рукописий не звертаєть ся.
Адреса:—
UKRAINIAN LABOR NEWS
cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

СПАСИТЕЛЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

Нарешті і Ґомперсіяда отверто заговорила. І то заговорила більше скаженою мовою ніж самі капіталістичні ґазети і їх ідеольоґи. Та коли проти робітничого руху говорять капіталістичні ґазети і взагалі вся капіталістична кліка, то тут нема нічого дивного, бо вони-ж обороняють свої капіталістичні інтереси, але коли зі скаженою злобою і з піною на устах накидають ся на якийсь новий робітничий рух ті ренеґати, що називають себе робітничими провідниками, і коли вони накидають ся на него в імени робітничих орґанізацій, то тоді приходить ся над сим застановитись і подумати, з ким ми маємо до діла.

Ґомперсова вихованка Американська Федерація Праці видала маніфест до всіх робітників цілого світа, закликаючи їх до боротьби проти совітського правительства, до боротьби з революційним рухом в цілому світі.

Що спонукало Американську Федерацію Праці до сего виступу?

До сего спонукало їх слідуюче: Першого мая с. р. має відбути ся в Москві інтернаціональний зїзд професіональних союзів. Після Другого Зїзду III. Інтернаціоналу в Москві зістав заснований Червоний Інтернаціонал Професіональних Союзів. Заснували його делеґати ріжних країв, зїхавші ся на Другий Конґрес III. Інтернаціоналу, в противенстві до Жовтого Амстердамського Інтернаціоналу, провідниками котрого є Ґомперси та Апелтони, які всіми силами вислуговують ся світовій буржуазії і які своєю зрадничою роботою паралїжують всяку революційну діяльність серед робітничого руху, а особливо серед тих професіональних орґанізацій, котрі є членами Амстердамського Інтернаціоналу.

Коли в Москві засновано Червоний Професіональний Інтернаціонал, котрий знова є в близькім контакті з III. Інтернаціоналом, то Амстердамський Інтернаціонал розколов ся. Частина його прилучилась до Московського Професіонального Інтернаціоналу, частина опинила ся "між двох сил", тобто повисла в повітрі, а частина поки що лишаєть ся еще при Амстердамі. Тою найбільш консервативною частиною, що лишилась при Амстердамі є Амер. Федер. Праці і анґлійські професіональні союзи. Професіональні союзи инших країв розкололись.

Без сумніву, що на зїзді в Москві 1. мая має вирішитись доля тих союзів, котрі відпали, чи відпадають від Амстердаму, а навіть многих з тих, котрі еще при нім зістають ся. Одним словом, Амстердамський Професіональний Інтернаціонал чекає судьба II. Інтернаціоналу. Ґомперси се відчувають, вони бачуть, що ґрунт усуваєть ся їм з під ніг. І от вони заскавуліли, бо мають чого. Міліони зорґанізованого робітництва виховзують з під їх керовництва, а з ними і той золотий жолобець, з котрого вони до сеї пори живились. І вони, як і бувші провідники II. Інтернаціоналу, можуть остатись ґенералами без армії і тоді з ними не захоче числитись світова буржуазія, тоді не покличе вона Ґомперса на свої конференції, як кликала вона його свого часу на мирову конференцію до Версалю. Щоби спасти своє становище, Ґомперс і вся його братія підняли крик, видали маніфест до робітників цілого світа, закликаючи їх спасати світ від большевизму, тобто, спасати його, Ґомперсове, становище. Отже не диво, що опинившись в такім непевнім становищі, Американська Федерація Праці, чи правильнійше сказати, її лідери накидають ся в сім маніфесті на совітських провідників в найбільш брутальний і безличний спосіб, яким може позавидувати сама буржуазія. Се лише еще раз доказує, який спосіб боротьби вибирають ті, котрі не мають за собою нічого прінціпіяльного. Вони мечуть громи і проклятя на голови радикальних провідників, обливают, помиями найкращі і найщирійші змаганя передового робітництва в їх боротьбі з світовим капіталізмом і кажуть, що роблять се в імя спасеня цивілізації.

Тоді, коли в Колорадо нанята капіталістами чернь розстрілювала і катувала жінок і дітий майнерів, лінчувала самих майнерів, палила їх помешканя, тоді Ґомперси не кричали і не закликали спасати цивілізацію. Тоді як в Лоренс убивали капіталістичні козаки страйкерів, кидали тисячами їх в тюрми, провокували їх бомбами, щоби в такий спосіб засудити на смерть провідників страйку, Ґомперси не кричали спасати цивілізацію. Тоді як палмерівці тисячами арештували робітників по цілій Америці, були їх клобами і скованими до купи цілими десятками кидали їх в каземати, де тримали їх без суду і розправи, ніхто не чув голосу Амер. Фед. Праці про спасенє цивілізації. Коли нині на широких просторах найбогатшого в світі краю, в Злучених Державах, міліони безробітних пухнуть з голоду, по спинах котрих гуляє клоб поліціянта, скоро лише ті робітники осмілять ся заявити, що вони хочуть їсти, то і тоді Ґомперси мовчать про цивілізацію. Але коли вони почули, що 1. мая в Москві зберуть ся делеґати від професіональних союзів всіх країв для переведеня в житє ідей орґанізації, котра без благословеня Ґомперсів повела-б боротьбу проти світового капіталізму, як Ґомперси заскавуліли: спасайте цивілізацію! Таким скаженим криком, лайкою і брутальностю, як се кричить в своїм маніфесті Амер. Федер. Праці, кричать тільки ті, котрі чують своє безсиле і свою погибель.

КОНҐРЕС II-ГО З ПОЛОВИНОЮ ІНТЕРНАЦІОНАЛУ.

Дня 22. лютого у Відни розпочав ся конґрес другого з половиною Інтернаціоналу, тобто тих "соціялістів", що від II. Інтернаціоналу відкололись, а до III. Інтернаціоналу не прилучились. Конґрес отворив Фріц Адлер, а привитав учасників конґресу голова міста Відня. Між "почетними" гостями находив ся і Карл Кавцький. Конґрес сей ухвалив вже кілька "важних" резолюцій, які є копією резолюцій ухвалюваних колись II. Інтернаціоналом. В своїх резолюціях сї, ні ваші, ні наші, соціялісти домагають ся на папері націоналїзації воєнних довгів (!), оказаня незнищеними війною краями помочи потерпівшим від війни краям і ревізії договорів заключених між анґлїнтами і центральними державами. Инші резолюції напятнували мілітаристичний рух і домагали ся демобілїзації мілітарних орґанізацій та негайного принятя плянів для загального розоруженя.

Ухваливши сї резолюції і переславши їх куди слід, делеґати сего конґресу спокійно розідуть ся домів і будуть ждати коло моря погоди, радіючи, що зробили так велике "діло". В дійсности-ж діла в сім ніякого нема і не буде, бо сї резолюції так і остануть мертвим словом на папері.

Правда, конґрес ухвалив також зарядити на день 1. мая по цілім світі демонстрації проти мирових договорів імперіялістів антанти, тобто він закликає робітників цілого світа (непримінно цілого світа, так само як і Ґомперс) пройти ся спокійно 1. мая вулицями міст, можна навіть з піснею, але співати не дуже голосно, щоби не нарушити спокою панів капіталістів.

Адлер, отвираючи конґрес, заявив, що "надії Москви на негайну соціяльну революцію наївні". "Клич III. Інтернаціоналу" — казав він — "Розкол і власть"; а наш клич: "В єдности запорука побіди".

З ким в єдности? Коли III. Інтернаціонал кличе "Розкол і власть", то він отверто каже, щоби прочистити робітничі ряди від ріжних зрадничих робітничій клясі елементів, які тільки тамують революційний рух, щоби викинути соціял-патріотів з партій, які так вірно вислуговують ся світовій буржуазії. А віденський конґрес устами свого предсідателя Адлера заявляє "єдність", а про власть робітників нічого і не згадує, лише радить їм домагати ся для себе від капіталістів обгризеної кістки, як милости, бо мовляв, "надії на негайну соціяльну революцію наївні".

Такої самої кістки від капіталістів і їх правительств домагав ся II. Інтернаціонал на своїх конґресах в Штутґарті в Базилеї перед війною. Він домагав ся навіть більше, бо в своїх ухвалах та резолюціях (ніколи не переведених в житє) він домагав ся від капіталістів не тільки розоруженя, але грозив, що на случай вибуху війни, він виступить активно і використає її для соціяльної революції та закликав до сего робітників цілого світа. А коли вибухла світова війна, то самі творці тих резолюцій та ухвал забрали портфелї в капіталістичних міністерствах (Гендерсон, Вандервельде, Шайдеман і инші) і кликали робітників не до революції, а до боротьби за інтереси капіталу, котру вони називали "обороною краю".

Перед війною в своїх ухвалах та резолюціях Ковцькі та Адлєри заявляли "що ніякий народний інтерес не може оправдати такої війни", а нині вони кажуть, що "ніякий народний інтерес не може оправдати капіталістичних мирових договорів". І коли війна таки вибухла, не дивлячись на те, що вона "не оправдувала народних інтересів", вони, всупереч своїм резолюціям, взяли в ній активну участь і самі довели до версальського мира, а нині, зібравшись у Відни, кличуть робітників перейти ся 1. мая вулицями міст і тим запротестувати проти тої роботи, яку вони самі помогли капіталістам виконати.

Цікавий також і склад сего конґресу. На 73 всіх делеґатів в тім є 44 "соціялістів"-сіоністів.

Відносно радянських републик і капіталістичних країв конґрес заняв таку позицію, щоби і "бога не гнївити і чорта не хвалити". Не годить ся на негайну соціяльну революцію, хоч в Росії і инших совітських републиках вона вже відбула ся, і домагаєть ся, щоби капіталістичні краї не вмішувались в справи радянських републик. Що-ж, "треба всюди приятеля мати". Біда лише в тім, що такого приятеля всюди бють. Скоро він лише спробує вмішатись активно (поки що він сего еще не показує) в справи капіталістичних мирових договорів, як він дістане від них по потилиці; так само з другої сторони, зі сторони III. Інтернаціоналу, він вже дістає за свою зрадничу роботу інтересам революції копняки і вилітає з революційних орґанізацій. Революційні маси всіх країв пізнали ся вже на сих соціялістичних лисах і не підуть за їх сусідами. Від їх нинїшного віденського конґресу вже чути мертвеччину розкладаючого ся трупа.

ПРОФЕСІЙНИЙ РУХ В НІМЕЧЧИНІ.

(Докінчене.)

"Freie Arbeiter Union" є одною з тих незалежних від Леґіна орґанізацій. До війни ся орґанізація мала около 15.000 членів, але нині скількість членства піднеслась до 150.000, тобто зросла в десятеро. Ся спілка має досить виразні анархістичні тенденції, прихиляєть ся до прямої акції в революції, повстає проти парляментаризму, ворогує з "політизмом". Центральним орґаном сеї "Вільної Робітничої Спілки" є "Синдикаліст", сама назва котрого дає ключі до зрозуміня напряму сеї ґрупи. Американські робітники є обзнакомлені з рухом Промислових Робітників Світа, можуть до певної міри зрозуміти дух синдикалістів в Німеччині.

Друга орґанізація називаєть ся "Загальна Робітнича Спілка" (Allgemeine Arbeiter Union), нараховує в своїх рядах 200.000 зорґанізованих робітників, дуже революційних, непримиримих супротивників компромісу і угодовців. Одначе свою революційність вона зрозуміла у відділеню і відрубному від широких мас істнованю.

Ся спілка знаходить ся під сильним впливом Робітничої Комуністичної Партії Німеччини (K.A.P.D.), до якої якраз належить більшість членів. Ся партія дуже схожа на Комуністичну Партію в Анґлії (Британська Секція III. Інтернаціоналу), є супротивницею влитя в ширші робітничі орґанізації і парляментаризму. Через ту приналежність до К.Р.П.Н. ся спілка скидаєть ся скорше на політичну партію і скупчує свою увагу більше на політичних проблемах, чим на професійних. Около 80.000 членів дуже наближаєть ся до висше згаданих синдикалістичних спілок, 120.000 прилучилось до Червоного Професійного Інтернаціоналу, котрий стоїть на ґрунті III. Інтернаціоналу і підвалиною котрого є російські професійні спілки. Орґаном сих спілок є "Kaempfer" ("Борець". Робітники сих спілок були раньше в орґанізаціях Леґіна, та під впливом Ком. Роб. Партії звідти виступили.

До речі тут згадати, що К.Р.П.Н. після виключеня Ляуфенберґа принята до III. Інтернаціоналу, але принята як "прихильниця". Комуністична Партія Німеччини (обєднана) протестувала проти принятя її до Комуністичного Інтернаціоналу.

Істнує ще одна спілка в гірничнім районї Рура, під назвою "Вільна Спілка Гірників", — числить 120.000 членів. Вона була спершу під впливом К.Р.П. Німеччини, але нині вона перейшла до Комуністичної Партії Німеччини (обєднаної) і навіть домагалась представництва на останному її конґресі. К. П. Н. порадила її вступити до Гірничної Федерації, якою керує опортуніст Гю, та здаєть ся, що опортуністи, залякані впливом комуністів, намагають ся усунути їх зі всіх орґанізацій і вжиють всіх заходів, щоби не допустити влитя в федерацію революційних спілок.

Нарешті ми підходимо до реакційних, або просто жовтих спілок, спеціяльно зорґанізованих "християнськими соціялістами" з метою ламати страйки. В сих орґанізаціях гортуєть ся до 350.000 робітників, несвідомих, відсталих, набраних здебільшого в католицьких краях. Попи грають найбільшу ролю в тих місцях, де не розвіяні ще забобони "побожного" католицтва. З поміж тих орґанізацій найгоршою славою користують ся польські орґанізації.

Загальна комісія синдикатів.

Та найбільшою орґанізацією являють ся професійні спілки обєднані в загальній комісії синдикатів. До війни всіх зорґанізованих там робітників було 2,500.000, а тепер число доходить до 9,000.000.

До війни ліва течія під проводом Дісмана переважала (55%) в цілій головній управі, але тепер взяли верх прихильники Леґіна (котрий недавно умер); та сам Дісман також зробив ся опортуністом і завзятим приклонником жовтого Амстердамського Інтернаціоналу. В загальній комісії синдикатів треба відріжняти три напрями: 1) соціял-патріотів і реакціонерів, послідовників Леґіна, щось дуже подібне до Американської Федерації Праці з Ґомпресом на чолї; 2) центральна течія, котрою проводили праві незалежники — Дітман, Дісман, Сімон; 3) і течія комуністична на чолї з Ріхардом Мюлєром, Брандлєром, Даймінґом, Нейманом і Вольдом.

Перша права течія хоч і не така реакційна як Амер. Фед, Праці, всеж таки не далеко від неї втікла. Головною вірою правих є такі вислови: "Німеччина ще не достигла для революції", капіталізм ще не розвинув ся достаточно", а (як се говорить Жоу, французький соціял-патріот) "революції не роблять під час злиднів". Праві завзято боруть ся проти Комуністичного Професійного Інтернаціоналу і, складаючи собою більшість по всіх професійних федераціях, вони діяльно працюють в "Arbeitsdemeisshaft"; се є така урядова рада до якої входять представники хазяїв, жовтих спілок, — щось подібно до Arbitration Court", заснованого для сумісного і сумирного житя Праці і капіталу. Спори між робіниками і хазяями розбирає та рада і Центральний Комітет професійних спілок. Делеґати федерації приймають ся до тої ради Центральним Комітетом.

Друга течія, що йде під проводом правих незалежників не дуже чим відріжняєть ся від правих. Вони також беруть участь в тих примиренчих радах (Arbeitsgemeischaft), але домагають ся, щоби до них делеґатів вибирали самі федерації без втручаня ся Центрального Комітету. Праві незалежники заявляють себе прихильниками світової революції, а пролетаріят на їх думку дозрів, тільки йому бракує еще трохи освіти, і він ще не тямить, як треба взятись за виробництво.

Мабуть, щоб "навчитись виробництву" Дітман входить до продукційної ради (Wirtschaft sraf), яка є урядовою установою і має своїм завданем відбудоване економічної могутности Німеччини. Незалежники стоять за диктатуру пролетаріяту і посідають великий запас революційної фразеольоґії; тим вони притягають до себе симпатії мас. Але яка ціна тій балаканині, видко з того прикладу ,що в федерації металістів незалежники творять бльок проти комуністів (Дісман).

Третя течія комуністична щораз набуває більшого впливу, котрий після злитя комуністів з лївими незалежниками (тепер Обєднана Комуністична Партія Німеччини) мусить буйно зростати. Ся течія стоїть за прилученем до Комуністичного Інтернаціоналу, але з Загальної Професійної Спілки не виходить, а веде там пропаґанду за виступленем з Амстердаму і прилученем до Москви. Що вплив комуністів починає зростати, видко по тих зусилях, котрих вживають жовті провідники, щоб виключити їх з професійних орґанізацій. Отсе сими днями було виключено в федерації більше тисячі урядовців комуністів. Одначе се тільки вияснить справу комуністів перед ширшими масами. Найбільших успіхів комуністи осягнули серед безробітних, котрих до 5. грудня м. р. було коло міліона, не рахуючи тих два або три міліони робітників, що працюють на половину (по 20—30 годин на тиждень).

Робітничі ради.

Підчас революційного вибуху в листопаді 1918 року в Німеччині повстали були скрізь робітничі ради (а також і ради жовнїрських депутатів). Одначе тоді ще комуністичний рух був слабонький і ради здебільшого опинили ся в руках соціял-патріотів, котрі вірять тільки в "демократію" з буржуазним парляментом. Замість того, щоб забрати всю владу до своїх рук ті ради під впливом зрадників соціялізму скликали парлямент (установчі збори), а сей парлямент, руками буржуїв та тих-же опортуністів, і самі ради (Betrielsrate), чвів на ніщо.

Робітничі ради тепер в дійсности не відограють великої ролї в Німеччині, бо їх придушено буржуазною владою, парляментами то що. Та не зважаючи на се вони мають своє підготовче значінє. Як тільки вибухне революція, так вони знова розвинуть ся, аж поки не буде розторощено парляменти разом з буржуазною державою.

Німецький парлямент законом визнає робітничі ради, але позбавив їх всякої компетенції і намагаєть ся підпорядкувати їх правительству. До жовтня 1920 року в Централї Робітничих Рад переважали революційні елементи, але потім настав розкол з ось яких причин: Бюро Централї Робітничих Рад внесло пропозицію, що всї делеґати від фабричних комітетів мають вступати до Централї Рад, оминаючи Централю Синдикатів. Коли-б та резолюція перейшла, то Централя Робітничих Рад стала-б незалежною від професійних спілок (синдикатів), в котрих панували праві. Революційна частина Централї не схотїла пілягати котролї опортуністів, які керували професійною Централею, і заснували окрему Централю Роб. Рад.

Таким робом нині ми маємо в Німеччині дві Централї Робітничих Рад: одною керують праві незалежники, а друга стоїть під впливом комуністів та синдикалістів. Права Централя щодня страчує свої позиції, тоді як ліва щораз більше здобуває в робітницві симпатій.

Тактика обох Централий так само ріжнить ся, як ріжнять ся між собою жовтий Амстердамський Інтернаціонал і Червоний Московський. Угодовська Централя намагаєть ся парляментом осягнути контролю в промисловости, бере участь в урядових промислових установах, щоб відродити капіталістичну продукцію.

Революційна Централя змагаєть ся за контролю в промисловости і просто, безпосередно бореть ся з хазяями за своє право оминаючи державні установи.

Таким робом, субєктивні умови революції в Німеччині відбувають свій процес розвитку. Широкі маси під натиском обєктивних умовин, субєктивно приготовляють ся до перебираня влади і запровадженя диктатури пролетаріяту. І хоча в загальній комісії (в професійній Централї) переважають праві, комуністичні впливи грають велику ролю, яка щодня зростає. Крім того на боці стоять около пів міліона революційних робітників, "вільних", "загальних" і гірників, які, коли прилучать ся до 9 міліонів зорґанізованих в загальній комісії, то зреволюціонізують всю пролетарську масу Німеччини і прихилять до вступу в Червоний Професійний Інтернаціонал. Gregory.

Д. З. МАНУЇЛЬСЬКИЙ

Народний Комісар Земельних Справ України.

Д. З. Мануїльський, Українець, родом з с. Святець, Кременецького повіту на Волині, селянин, в сімї волостного писаря, родив ся в 1883 році. Тяжка доля селян , вічних кріпаків польських панів, катоване їх по приговору волостного суду, — глибоко вразили дитячу душу, викликали огиду до істнувавшого тоді соціяльного ладу. Заходами народного учителя, підмітившого живий огник в хлопяти, Д. З. пощастило попасти до Острожської ґімназії, де, говорить Д. З. — "я вперше відчув нерівність в істнуючому тоді політичному і соціяльному укладі з боку своїх одношкільників, синків польських поміщиків, які відносили ся до мене, як до пролетара, з великим призирством".

Релїґійно-поліцейський лад школи, тюремний режім адміністрації примушували шукати повітря за її мурами, де також дбайливо пильнувало начальницьке око, яке скоро зробило трус у Д. З., і аби припинити "розпусту", викинуло з школи. До сього-ж часу належить заснованє тов. Мануїльським перших революційних гуртків в Староконстантиновському повіті з селян. Літературу добував з Галичини з видань "Революційної Української Партії—("Єрупе"). Чимало видатних радянських робітників на Волині вийшло з тих гуртків і вони добре памятають тов. Мануїльського.

В 1904—5 роках бачимо тов. Мануїльського серед петроградських орґанізацій, на демонстраціях проти японської війни, на мітінґах, разом з майбутним главковерхом тов. Криленком, як члена аґітаційної колеґії Петр. Ком. Р.С.-Д.Р.П. (большевиків). На початку 1905 р. делеґуєть ся в Кронштад в нелеґальні орґанізації серед військових, і після збройного виступу матросів (19—20 липня) арештовуєть ся й заточуєть ся в кронштадську кріпость. Далї тов. Мануїльського засилають до Якутського краю, але з дороги йому пощастило втікти, перебрати ся до Київа і знову розпочати нелеґальну працю серед військових.

За неможливістю нелеґально жити в Київі, Д. З. перебираєть ся за кордон до Парижа, де працює в партійній пресі під псевдонїмом "Іван Безрідний". На початку імперіялістичної війни засновує в Парижі разом з т. Антоновим-Овсієнком інтернаціоналістичну ґазету "Голос", після закритя якої франц. урядом працює разом з тов. Троцьким в ґазеті "Наше Слово".

На початку революції повертаєть ся до Петрограду, де по призначеню партії послідовно займає посади — члена Петроградської Міської Управи, головою якої був Всерос. староста тов. Калінін, далї — заступника Народного Комісаря Продовольчих справ в Росії, потім в 1918 р. разом з тов. Раковським делеґуєть ся для мирових переговорів на Україну, де на протязі 8-ми місяців підготовляє українську революцію. В сучасний момент — член Ц.К. К.П.У. і Нарком. Земельних Справ на Україні.

ДІТОЧА ДЕРЖАВА.

Дитина має право до житя і розвитку — отсе та засада, на котрій опираєть ся орґанізація опіки над дітьми в першій робітничо-селянській републиці, в Росії. В многих виховавчих домах діти дістають матеріяльну і моральну опіку, котра в самих основах своїх ріжнить ся від буржуазної філянтропії. Виховане в школах і виховавчих домах є оперте на спільнім житю і спільній праці.

В літі висилаєть ся дітий на село, головно до східних і полудневих ґуберній, де орґанізують ся діточі кольонії. Кромі того істнують цілі села, де мешкають самі діти, як приміром в Діточім Селї (колись називало ся Царское Село)' в Ясній Поляні і других місцевостях.

Ясну Поляну, маєток Льва Толстоя і всї дооколичні посїлости за згодою дочки Толстоя Тетяни і його приятеля Черткова, замінено на діточу державу. Там живе поверх 800 робітничих і селянських дітий. Діточою державою управляють самі діти. Є се комуна, толстовська діточа громада. Діти самі орґанізують поділ праці, держать порядок, приготовляють їду, управляють (під проводом аґрономів) поля та виконують всякі другі роботи. В сій діточій державі є діточий театр, музей, салї, ремісничі варстати, ґімнастичні прилади і т. д. Учителями в сій комуні є бувші ученики Толстоя. Одначе ціла атмосфера шкільної праці є пересякнута духом пролетарської науки.